

Kristýna Pilecká

Světový étos a Bahá'u'lláhův světový řád (zhodnocení dvou životních modelů)

Oponentský posudek disertační práce

Autorka věnuje pozornost dvěma nabídkám harmonizace života jednotlivce a společnosti v radikálně pluralitní společnosti, náboženského směru Bahá'í a mezináboženského hnutí Světový étos. Tematiky se tím přibližuje úloze, jíž si dávala religionistika původně, tedy uskutečnit deskripci a komparaci. První religionisté ovšem srovnávali jednotlivá náboženství. Ukazuje se, že ani tento úkol není tak samozřejmý, jak by se zdálo. Některá původně míněná náboženství se ukazují být konstruktem, např. pojem hinduismus pokrývá pluralitu tradic Indie, jež vykazují jen málo znaků toho, co se v západním křesťanském kontextu nazývá náboženství, resp. *religio*.

Z těchto a jiných důvodů vznikají úvahy o problematičnosti *srovnávání nesrovnatelného*. Podrobně se tím zabývá Dalibor Antalík ve své publikaci *Jak srovnávat nesrovnatelné: Strategie mezináboženské komparace* (Praha: Oikúmené, 2005), jejíž aplikaci v práci bych očekával. Tím spíše, že je nesnadné srovnávat dvě sociálně-kulturní entity, které souvisí s náboženstvím, avšak je těžko pro ně hledat společný rámec. Autorka se rozhodla mluvit bez patřičné reflexe o životních modelech, což je neurčité označení signalizující potíže se shodou a rozdíly, jež obojí předpokládá každá komparace.

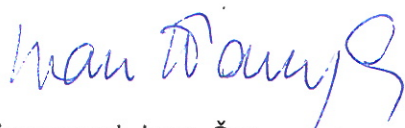
Pro práci jsou nosné tři velké, dále členěné na kapitoly. Jsou označeny jako 6. *Deskriptivní část*, 7. *Normativní část*, 8. *Empirická část*. Umožňuje to práci přehledně členit, což si zaslouží ocenění. Zároveň se v tom však projevují metodologické rozpaky. Běžně se má za to, že je deskribována empirie, takže není jasné, proč zvlášť část deskriptivní a zvlášť empirická. Mluvit o jedné z částí jako o normativní je terminologicky nedopatřením. V kapitole 6. a 8. je to autorka, kdo deskribuje oba modely, v kapitole 6. spíše jejich genezi a v kapitole 8. jejich současnou podobu.

V kapitole 7. však nejde o normativní aktivitu autorky, nýbrž rovněž o deskripci, tentokrát normativních textů obou modelů (dá-li se ovšem u Světového étosu mluvit o nějaké normativitě!).

Jde tedy o deskripci tří aspektů zvolených „modelů“, jejich geneze, textů a současné organizace a aktivity. To, co nalezneme uvnitř těchto problematicky identifikovaných částí, je korektní. Tak jako v celé disertační práci, je jazyk průzračný, je dodržen náležitý odborný styl, jednotlivá tvrzení jsou pečlivě dokládána z bohaté nabídky primárních zdrojů i odborné literatury k tématu. Myšlenky na sebe plynule navazují.

Závěr (s. 164 – 176) není pouhým shrnutím. Autorka z probrané látky vyvozuje důsledky. Pečlivě a přesvědčivě stanovuje společné intence a divergence obou „modelů“. Naznačuje, že si je vědoma potíží se srovnáním jednoho modelu, který je „programem možného jednání“ a druhého, který je „ve všech aspektech svého fungování náboženstvím“ (s. 171).

Doporučuji disertační práci Kristýny Pilecké k obhajobě a doporučuji, aby se vyslovila k metodologickým otázkám, tj. zařazení obojího jako „životních modelů“, k potížím se srovnáváním jednoho náboženství a jednoho hnutí podporujícího dobré vztahy mezi náboženstvími a jejich spolupráci v sociálně-etické inspiraci společnosti. Doporučuji dále vyjasnit roli deskripce a komparace v oboru, a jejich vztah k normativitě. Bylo by vhodné se vyjádřit k tomu, lze-li ve stejném smyslu mluvit o normativitě u Bahá'í víry a u Světového étosu. Vítal bych poukaz na předpoklady a meze religionistické (případně teologické) komparace s ohledem na opomenutou Antalíkovu publikaci. V případě úspěšné obhajoby připouštím uzavření doktorského studia udělením titulu *Theologiae Doctor*.

Zpracoval: Ivan Štampach